

POSTANOWIENIE

Dnia 24 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie dotyczącej **M. F.** - sędzi Sądu Rejonowego P. w P., po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej 24 listopada 2023 r. na posiedzeniu bez udziału stron wniosku sędzi M. F. o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego X.Y. od udziału w rozpoznaniu wniosku zarejestrowanego pod sygn. akt I ZO 88/23, w trybie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k.

postanowił:

nie uwzględnić wniosku sędzi M. F. o wyłączenie SSN X.Y. od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZO 88/23.

UZASADNIENIE

Pismem z 19 września 2023 r. sędzia M. F. wniosła o wyłączenie SSN X.Y. od orzekania w sprawie I ZO 88/23.

Jako przyczynę złożenia wniosku wskazała, że „dowodem na upadek kondycji Sądu Najwyższego pod przewodnictwem Małgorzaty Manowskiej jest to, że umotywowany nieprawidłowością powołania wniosek o wyłączenie Marii Szczepaniec, rozpoznany ma być przez osobę, która została powołana na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, w tej samej nieprawidłowej procedurze co Maria Szczepaniec”. Zaakcentowała, że X.Y. nie jest sędzią Sądu Najwyższego, z uwagi na jego wadliwe powołanie.

Wnioskodawczyni nadmieniła, że X.Y. ma powiązania z Ł. P. - powiązany z aferą hejterską – w wyniku której został zdymisjonowany, jest twórcą i wykonawcą reformy wymiaru sprawiedliwości, łącznie z degradacją Krajowej Rady Sądownictwa oraz powołaniem „tworów w postaci Izby Dyscyplinarnej i Izby

Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych”. Powiązanie X.Y. i Ł. P. wynikało także z faktu, że X.Y. był promotorem jego pracy doktorskiej.

Wnioskodawczynie wskazała, że jest osobą pokrzywdzoną w sprawie karnej dotyczącej afery hejterskiej i w związku z tym, z uwagi na powiązanie X.Y. z osobą Ł. P., powinien on być wyłączony od rozpoznania sprawy I ZO 88/23.

Skarżąca wskazała na systemową wadliwość powołania osób na stanowiska sędziów Izby Dyscyplinarnej oraz Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych. Podała, że TSUE oraz ETPCz, SN oraz NSA wielokrotnie wskazywały, że nowa KRS nie jest organem niezależnym od władzy ustawodawczej i wykonawczej, a tym samym wybrani przez nią sędziowie nie mogą być uznani za spełniających standardy niezawisłości i bezstronności.

Wnioskodawczynie wskazała, że Sąd Najwyższy związany jest uchwałą z 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA-I4110-1/20, w której wskazał, że KRS w obecnym kształcie nie ma przymiotów, które gwarantowałyby prawidłowy proces powoływania i awansowania sędziów oraz prawo obywateli do niezależnych sądów. W ocenie wnioskodawczynie uchwała ta wiąże wszystkie składy SN i dotyczy także osoby SSN X.Y..

Wyznaczenie X.Y. do rozpoznania jej wniosku o wyłączenie SSN Marii Szczepaniec narusza jej prawo do sądu a okoliczności przez nią wskazane wywołują uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności.

Nadmieniła, że została obwiniona w sprawie, która jest sprokurowana na potrzeby wywołania efektu mrożącego wobec sędziów przez lojalnego politykowi Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego X.Y. na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. nie jest zasadny.

Wątpliwości co do bezstronności sędziego, wyznaczonego do składu orzekającego w przedmiocie rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN Marii Szczepaniec w sprawie o sygn. akt I ZO 88/23, wnioskodawczynie upatrywała w okoliczności powołania SSN X.Y. na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego. Jednocześnie uznała, że uchwała Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., odnosi

się do tego sędziego, gdyż został powołany w trybie zakwestionowanym przez Sąd Najwyższy.

W tym miejscu należy przypomnieć, że uchwała połączonych Izb SN z 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I 4110 1/20, OSNKW nr 2/2020, poz. 7, nie może stanowić podstawy dla wykładni przepisów ustawy, bowiem orzeczeniami Trybunału Konstytucyjnego z 21 kwietnia 2020 r. (sygn. akt Kpt 1/20) oraz z 20 kwietnia 2020 r. (sygn. akt U 2/20) uznano, że nie jest źródłem prawa zastępującym ustawę.

Ustawa stanowi, iż *„Niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez Sąd Najwyższy lub inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości”* – art. 29 § 3 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym. Natomiast art. 29 § 4 cytowanej ustawy stanowi, że: *„okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności”*.

Wnioskodawczyni przywołała również okoliczności wskazujące na znajomość SSN X.Y. z sędzią Ł. P.

Sprawa nie dotyczy sędziego Ł. P. Wnioskodawczyni nie przywołała innej argumentacji, pozwalającej na jej ocenę przez Sąd w kontekście przepisu art. 41 § 1 k.p.k., który stanowi, że: *„sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie”*.

Zarzucana sędziemu znajomość z inną osobą, również przed objęciem stanowiska sędziego, nie przenosi się od razu w każdej sytuacji na zasadną przyczynę wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy. Z chwilą złożenia ślubowania i objęcia stanowiska sędzia pełni swój urząd, co oznacza, że stawia mu się określone wymagania w zakresie służby a nawet życia prywatnego, co dotyczy też okoliczności z art. 41 k.p.k., bowiem od sędziego wymaga się określonej samooceny i złożenia wniosku o wyłączenie w sytuacji to uzasadniającej.

Uprawnienie strony w tym zakresie jest odrębne, jednak nie wszystkie okoliczności lub zdarzenia uzasadniają wyłączenie sędziego. Wykładnia art. 41

k.p.k. nie może być dowolnie szeroka, bo nie może prowadzić do wyłączenia sędziego w każdej sytuacji i w każdej sprawie (*iudex suspectus*), bowiem tego nie przewiduje nawet wyłączenie na podstawie art. 40 k.p.k. (z mocy prawa *iudex inhabilis*). Sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom (art. 178 ust. 1 ustawy zasadniczej). Ta zasadnicza norma stanowi punkt wyjścia w ocenie statusu sędziego. Natomiast wniosek o wyłączenie sędziego jest zawsze indywidualny i konkretny, w tym znaczeniu, że decyduje bezstronność sędziego w stosunku do stron i przedmiotu sprawy, której braku nie można przyjmować a priori, czyli bez rzeczowego wykazania takiej okoliczności. Wcześniejsze sytuacje prywatne lub zawodowe, czyli sprzed objęcia stanowiska sędziego, nie powinny decydować o wyłączeniu sędziego od rozpoznania konkretnej sprawy bez obiektywnej oceny stosunku sędziego do stron i przedmiotu sprawy. Tymczasem zarzuty wniosku są w tym zakresie ogólne i w tym znaczeniu nie są wystarczające do uznania wniosku za zasadny. W aspekcie normy z art. 41 k.p.k. w zw. z art. 42 k.p.k. chodzi o obiektywny brak bezstronności sędziego w danej sprawie. Przeciwnie zapatrywanie, że wystarczy subiektywne przekonanie lub odwołujące się do „postronnego obserwatora” nie zawsze są właściwą miarą bezstronności, zwłaszcza w sytuacji, gdy strona reprezentowana jest przez fachowego pełnomocnika, a poza tym sama jest sędzią i może korzystać na dalszym etapie z regulacji procesowych.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 23 stycznia 2022 r., sygn. P 10/19, orzekł:

1. Art. 49 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.) w zakresie, w jakim za przesłankę mogącą wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie uznaje jakąkolwiek okoliczność odnoszącą się do procedury powoływania tego sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa do pełnienia urzędu, jest niezgodny z: a) art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, b) art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji.

2. Art. 31 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1904) w związku z art. 49 § 1 ustawy z 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego w zakresie, w jakim za przesłankę wyłączenia sędziego

z orzekania uznaje okoliczność, że obwieszczenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o wolnych stanowiskach sędziego w Sądzie Najwyższym, na podstawie którego rozpoczyna się proces nominacyjny sędziów, stanowi akt wymagający dla swojej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów (kontrasygnaty), a konsekwencją jego braku jest wątpliwość co do bezstronności sędziego powołanego do pełnienia urzędu w procedurze nominacyjnej rozpoczętej takim obwieszczeniem, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 144 ust. 2 oraz art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji.

3. Art. 1 w związku z art. 82 § 1 i art. 86, art. 87, art. 88 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym w zakresie, w jakim stanowi normatywną podstawę rozstrzygania przez Sąd Najwyższy o statusie osoby powołanej do sprawowania urzędu na stanowisku sędziego, w tym sędziego Sądu Najwyższego, i wynikających z tego uprawnieniach takiego sędziego oraz związanej z tym statusem skuteczności czynności sądu dokonanej z udziałem tej osoby, jest niezgodny z art. 2 w związku z art. 10, art. 144 ust. 3 pkt 17 i art. 183 ust. 1 i 2 Konstytucji.

Wprawdzie wyrok Trybunału dotyczy art. 49 k.p.c., jednak pozwala stwierdzić, że przedstawiona w nim wykładnia prawa rozciąga się również na problem stosowania art. 41 § 1 k.p.k. ze względu na zbieżną podstawę oceny dopuszczalności wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy na wniosek (*iudex suspectus*).

Wskazać również należy na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 2 czerwca 2020 r., sygn. akt P 13/19, w którym orzeczono, że:

Art. 49 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.) w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu podniesienia okoliczności wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, jest niezgodny z art. 179 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Oznacza to, że ustrój i postępowanie przed sądami należą do ustawodawcy – art. 176 ust. 2 Konstytucji RP. W tym zakresie decyduje zatem ustawa i polskie prawo (zob. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 14 lipca 2021 r., P 7/20,

z 7 października 2021 r., K 3/21, z 24 listopada 2021 r., K 6/21, z 10 marca 2022 r., K 7/21).

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji.

[M. T.]

[ms]